

Przekształcanie kanonu. Fotografia wernakularna w europejskich muzeach fotografii

"Jak można przywrócić fotografii jej własną historię? I jak możemy zapewnić, że ta historia będzie zarówno ugruntowana materialnie, jak i conceptualnie ekspansywna, tak jak samo medium?" Geoffrey Batchen pytał w swoim eseju o fotografii wernakularnej. 25 lat później stawiam pytanie: Jak (wernakularna) fotografia jest przywracana do tej historii przez publiczne muzea poświęcone medium fotograficznemu?

Badacze zawsze do pewnego stopnia arbitralnie definiowali fotografię wernakularną, używając takich kategorii jak użyteczność, codzienność i wszechobecność, domowość, lokalność i rdzenność, nie-artystyczność - często w pozytywnym sensie, jako kategorii, która zmusza sztukę do zdefiniowania siebie na nowo, aby uniknąć jej skostnienia. Analizując profesjonalne dyskursy wokół fotografii wernakularnej, postaram się uchwycić osie, wzdłuż których konstruowano podział między fotografią wernakularną a nie-wernakularną. Ten podział bezpośrednio wpływał na wartościowanie fotografii, zwłaszcza jako obiektu muzealnego. Planuję uchwycić zmieniające się dyskursy wokół fotografii wernakularnej i jej obecności w zbiorach muzealnych, skupiając się na tym, jak ją definiowano, problematyzowano i wartościowano w gronie badaczy i muzealników, oraz na tym, jakie szersze zjawiska społeczno-kulturowe stymulowały te zmiany.

Długotrwały niepewny status fotografii jako formy artystycznej, wraz z wysiłkami fotografów mającymi na celu uznanie wartości artystycznej ich pracy, spowodował dominację dyskusji na temat fotografii przez kategorie estetyczne i formalne. Podczas gdy wartość fotografii wernakularnych jako obiektów muzealnych rzadko jest już kwestionowana, ich wieloznaczność sprawia, że są one szczególnie zależne od kontekstu i języka użytego do ich opisu. Przeprowadzanie badań w muzeach fotografii, gdzie zdjęcia wernakularne mogą być problematyzowane nie tylko jako dokumenty, osobiste pamiątki czy „sztuka naiwna”, ale także jako istotna część historii fotografii obejmującej globalne i lokalne praktyki społeczno-kulturowe, technologię i przemysł, daje możliwość znalezienia nowych języków jej opisu i nowych interpretacji. Niniejsze badania mają na celu rzucenie światła na szersze znaczenie muzeów fotografii w krajobrazie muzealnym jako potencjalnych mediatorów między sztuką a codziennymi praktykami. Ponadto, stanowią łącznik między niedostępnością tradycyjnych obiektów muzealnych, a bliskością i wszechobecnością fotografii tworzonej przez amatorów, podkreślając jej znaczenie we współczesnym społeczeństwie.

Badania te łączą interdyscyplinarne narzędzia wypracowane w naukach humanistycznych i społecznych, takie jak analiza dyskursu, etnografia organizacji, podejście do muzeów/wystaw jako badań, oraz metody interpretacyjne wypracowane w studiach wizualnych i kulturowych, a także w interdyscyplinarnym obszarze krytycznych badań nad muzeami. Łącząc te dwa elementy badań - analizę dyskursu i badania terenowe w trzech wybranych europejskich muzeach fotografii - przedstawiam globalne i lokalne procesy tworzenia, wartościowania i reinterpretacji kolekcji fotograficznych oraz kształtowania wartości fotografii wernakularnej, jako istotnego elementu fotograficznego dziedzictwa.